sluoksnis tirtame plote išliko blogai, jis permaišytas su vėlesnių epochų medžiaga. Sluoksnyje surasta ankstyvoji grublėta keramika, nedidelis kiekis puodų šukių lygiu ir gludintu juodu paviršiumi. Iš kitų radinių paminėtini moliniai, dvigubo nupjauto kūgio formos verpstukai ir geležinių ylų fragmentai.

XIII-XIV a. kultūrinis sluoksnis beveik visiškai nuartas. Radiniai aptikti tik velėnoje bei iki 20 cm gylio sluoksnyje po velėna. Tik tyrinėto ploto rytinėje ir šiaurės rytinėje dalyje buvo dvi didelės XIV a. ūkinės duobės. Apie 2,4 m skersmens ir 0,9 m gylio duobėje surasta degėsių, perdegusio molio, žiestosios su bangelės ornamentu keramikos, stambių naminių gyvulių kaulų bei įvairių metalinių dirbinių. Paminėtini žalvarinės svarstyklių lėkštelės fragmentas, stambus pūstas juostinis žiedas, nedidelė apskrita plokštinė segė, puošta duobučių ornamentu, kvadratiniai skardiniai apkalėliai ir žalvarinės vielos bei skardelių nuolaužos. Matyt šioje vietoje XIV a. buvo juvelyro sodyba. Ateityje, tęsiant kapinyno ir gyvenviečių tyrinėjimus, tikslinga ištirti J. Rickevičiaus sodybos kiemą bei teritoriją po ūkiniais pastatais.

Algimantas Merkevičius

Stanaičių kapinyno tyrinėjimai 1993 m.

VU A katedros ekspedicija 1993 m. tęsė archeololginius tyrinėjimus Stanaičių kapinyne, Vilkaviškio raj., Kybartų apyl., pradėtus 1983 m. MMT (žr. ATL 1982 ir 1983 metais. V. 1984. P. 79-80), tęstus VU LI katedros 1989 m. (žr. ATL 1988 ir 1989 metais.V. 1990. P. 83-85) ir VU AE katedros 1991 m. (žr. ATL 1990 ir 1991 metais. V. 1992. T. 1. P. 107-108).

Kapinynas yra apie O,6 km į V nuo kelio Kybartai-Stanaičiai, dešiniajame Lieponos upelio krante, smėlio kalvoje. Kalvos V dalyje, šalia 1991 m. tyrinėto ploto, ištirtas 7O kv. m (5x14 m) dydžio plotas, orientuotas Š-P kryptimi. Šio ploto paviršius, skirtingai nei ankstesniais metais tyrinėtų, buldozeriu nebuvo nustumtas, tačiau jame buvo iškasti 6 nemaži bulviarūsiai(?), gerokai suardę kapus ir įvairias akmenines konstrukcijas.

Tirtame plote, vėlyvajame bulviarūsyje, rasta Jono Kazimiero šilingo 1661 m. klastotė. Septynių geležinių dirbinių dalys, iš kurių 3 nedideli, neaiškios paskirties T formos dirbinėliai; vienas mažas geležinis "kabliukas" (gal auskaro dalis?), vienas geležinis apkalėlis su dviem vinutėm, sunykusi geležies plokštelė ir susilydęs ir aprūdijęs geležies gabalėlis. Visus šiuos dirbinius ir jų dalis sunku datuoti, nes beveik visi jie rasti vėlyvuose perkasimuose. Neaišku, ar bent vienas iš jų buvo įdėtas į kapą.

Rastos dviejų ankstyvų tipų žalvarinių lankinių segių dalys nulūžusiomis kojelėmis, todėl kokiam tipui jos iskirtinos - negalima pasakyti. Pagal išlikusias dalis jas galima datuoti pirmaisiais amžiais po Kr.

PR ploto dalyje, po velėna, buvo surasta mažo (miniatiūrinio) puodelio dalis. Puodelis lygiu paviršiumi, šviesiai rudos spalvos, silpnai išdegtas, su nemažu kiekiu smulkių akmens ir smėlio priemaišų molio masėje. Dugno skersmuo - apie 3 cm, puodelio aukštis - apie 6 cm. Puodelio briauna truputį atlenkta į išorę.

Tirtame plote rasta maždaug 85 titnaginiai radiniai, daugiausia skeltės ir nuoskalos. Tarp jų pasitaikė keli apdegę titnagai. Be titnago skaldos, buvo kelių skladytinių dalys, 2 rėžtukai, yla, peilis, kelių dirbinių (strėlės antgalio, ašmenėlio) ruošiniai ir kt. Beveik visame plote rasta degintų žmonių kaulų iš suardytų kapų,

urnų dalių, skaldytų akmenų iš kapų akmeninių konstrukcijų, taip pat vėlyvosios XVII-XIX a. keramikos, tarp jų ir glazūruotos.

P perkasos dalyje surastas akmenų grindinys. Jo ilgis -apie 4 m, plotis - 1-1,5 m. Akmenys labai rūpestingai sukrauti, surišti moliu. Į P ir V nuo akmenų grindinio rasta molio tinko gabalų. Tinke atsispaudę šakų kontūrai. Atrodo, kad tinkas naudotas apkrėsti kažkokiems su laidojimu susijusiems statiniams. Apie 1 m į ŠR nuo šio grindinio Š galo atidengta kompaktiška apvali dešimties akmenų konstrukcija. Akmenys sudėti vienas prie kito ir rišti moliu. Du akmenys buvo apskaldyti, kad geriau tiktų apvaliai konstrukcijai. Vienas akmuo labai didelis (45x37x36 cm dydžio). Kito akmens viršutinėje plokštumoje buvo negilus įrėžimas. Nei virš akmenų, nei po jais kapų nerasta. Atrodo, kad šis akmenų statinys naudotas laidojimo ritualui (galbūt aukojimui). Dar viena akmenų konstrukcija - suirusi "akmeninė dėžė" buvo Š ploto dalyje. Ji apie 1 m pločio ir 2 m ilgio, sukrauta daugiausia iš vidutinių ir smulkių akmenų. Kai kurie akmenys buvo apskaldyti. Aplink "dėžę" buvo iškasti net keturi bulviarūsiai, gerokai ją apardę. R šios akmenų konstrukcijos dalyje buvo tarsi nedidelė atskira patalpėlė. Akmenys ir čia rišti moliu. Minėtoje konstrukcijoje rasta keramikos, degintų žmonių kaulų, titnaginių radinių.

Į V ir į PV nuo akmeninės "dėžės" atidengta apie 3-5 kv. m dydžio tamsios degėsingos žemės dėmė. Joje rasta keramikos šukių ir atskirų degintų žmonių kaulų. Atrodo, kad čia buvusi mirusiųjų deginimo vieta. Ištirtame plote rasti keli degintų žmonių kapai. Kapas Nr. 1 buvo ŠV perkasos dalyje. Deginti kaulai supilti kartu su degėsiais nemažoje apie 5Ox7O cm dydžio ir apie 1 m gylio duobėje. Kapo duobės kontūras pasirodė apie O,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Šioje duobėje rasta ir pavienės keramikos

šukių. Šalia į R nuo jo, buvo analogiškas suardytas kapas. Dar vienas kapas Nr. 2 atidengtas O,4 cm gylyje, V perkasos dalyje. Deginti kaulai taip pat buvo supilti į apie O,5 m skersmens duobutę kartu su degėsiais. Į P, PR ir R nuo kapo rasti keli apskaldyti akmenys, sudarę tarsi kapo akmenų konstrukciją. Netoli nuo kapo Nr. 2 rasti dar du analogiški, gerokai apardyti, deginti kapai su urnų dalimis. Dar vienas apardytas kapas buvo anksčiau minėtoje akmeninėje dėžėje.

Iš viso rasti 2 mažiau ir 4 labai apardyti kapai. 1 ar 2 kapai suardyti kasant bulviarūsius. Kapinynas datuojamas ankstyvojo geležies amžiaus pabaiga. Galimas dalykas, kad titnaginiai radiniai galėjo priklausyti senojo žalvario amžiaus laikotarpio gyvenvietei.

Mūsų eros pradžios nedeginti radiniai galėjo priklausyti sunykusiems ir suardytiems šio laikotarpio griautiniams kapams.

Jonas Stankus

Genčių I kapinyno tyrinėjimai 1993 metais

1993 m. LII tęsė Genčių I, Kretingos raj., kapinyno tyrinėjimus. Šį kapinyną 1983-1987 m. tyrinėjo Instituto darbuotojas A. Merkevičius.

1993 m. tyrinėta ŠR ir R kapinyno dalyse. Iškasta 1O perkasų, kurių plotas 3OO kv. m. Aptikta 19 kapų: 13 griautinių ir 6 deginiai. 7 griautiniai kapai (Nr. 220-223, 226, 227, 234) yra vyrų, 4 - (Nr. 232, 233, 235, 236) moterų. Kape Nr. 212 palaidoto mirusiojo lytis nenustatyta. Ne visų kapų duobių kontūrai ryškūs. Kai kurie griautiniai kapai, pvz.: Nr. 218, 223, apardyti laidojant sudegintuosius ar atliekant kažkokias ugnies apeigas kapinyne. Tai